

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

BO‘LAJAK PEDAGOGLARDA KREATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI

Otamurodova Shamsu Qamar Otamurodovna

Termiz davlat pedagogika instituti Pedagogika kafedrasida dotsent v/b.

Annotatsiya

Mazkur maqolada bo‘lajak pedagoglarda kreativ kompetensiyalarni shakllantirishda sun‘iy intellekt texnologiyalarining ahamiyati tahlil qilingan. Ta‘lim jarayonida ChatGPT, Gemini, Canva AI kabi zamonaviy AI vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, kreativ fikrlashni rivojlantirish, innovatsion yondashuvlarni shakllantirish hamda bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini oshirishdagi amaliy jihatlari ko‘rib chiqilgan.

Аннотация

В данной статье анализируется значение технологий искусственного интеллекта в формировании креативных компетенций у будущих педагогов. Освещены педагогические возможности использования современных инструментов ИИ, таких как ChatGPT, Gemini, Canva AI, в образовательном процессе. Также рассмотрены практические аспекты развития креативного мышления, формирования инновационных подходов и повышения профессиональных компетенций будущих учителей.

Abstract

This article analyzes the importance of artificial intelligence technologies in forming creative competencies in future educators. The pedagogical possibilities of using modern AI tools such as ChatGPT, Gemini, Canva AI in the educational process are highlighted. Practical aspects of developing creative thinking, forming innovative approaches, and enhancing the professional competencies of future teachers are also considered.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, kreativ kompetensiya, pedagogik texnologiyalar, innovatsion ta’lim, ChatGPT, raqamli pedagogika, kreativ fikrlash, AI texnologiyalari.

Ключевые слова: искусственный интеллект, креативная компетенция, педагогические технологии, инновационное образование, ChatGPT, цифровая педагогика, креативное мышление, технологии ИИ.

Keywords: artificial intelligence, creative competence, pedagogical technologies, innovative education, ChatGPT, digital pedagogy, creative thinking, AI technologies.

Bugungi kunda raqamli transformatsiya jarayonlari barcha sohalar qatori ta’lim tizimiga ham chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi pedagogik faoliyat mazmunini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Zamonaviy pedagog nafaqat o‘z fanini mukammal bilishi, balki kreativ fikrlash, innovatsion yondashuv va raqamli kompetensiyalarga ham ega bo‘lishi zarur.

Bo‘lajak pedagoglarda kreativ kompetensiyalarni shakllantirish bugungi ta’lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu jihatdan sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim jarayonini individuallashtirish, interaktiv topshiriqlar yaratish, kreativ g‘oyalarni ishlab chiqish hamda o‘qitish samaradorligini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda [5].

“Kreativlik” tushunchasi lotincha “create” — yaratish so‘zidan olingan bo‘lib, insonning yangi g‘oya yaratish, noodatiy fikrlash va innovatsion yechimlarni ishlab chiqish qobiliyatini anglatadi. Pedagogik faoliyatda kreativlik o‘qituvchining ta’lim jarayonini qiziqarli, samarali va interaktiv tashkil etishida namoyon bo‘ladi [4].

Amerikalik psixolog J. Gilford kreativlikni divergent fikrlash bilan bog‘lab, uni inson intellektining muhim tarkibiy qismi sifatida izohlaydi. Uning fikricha, kreativ shaxs muammolarga turli nuqtayi nazardan yondashadi va yangicha yechimlarni taklif qila oladi [3].

Pedagogik kreativ kompetensiya quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- innovatsion fikrlash;
- muammoli vaziyatlarni tahlil qilish;
- yangi pedagogik metodlarni qo‘llash;
- raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish;

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

- kommunikativ va interaktiv yondashuvlarni tashkil etish.

Bugungi kunda pedagogik kreativlikni rivojlantirishda raqamli texnologiyalar, ayniqsa AI vositalarining o‘rni tobora ortib bormoqda.

Sun’iy intellekt — inson intellektiga xos funksiyalarni bajarishga qodir bo‘lgan dasturiy va texnologik tizimlar majmuasidir. Ta’lim sohasida AI texnologiyalaridan foydalanish o‘qitish jarayonining samaradorligini oshirish, individual yondashuvni ta’minlash va kreativ muhit yaratishga xizmat qiladi.

YuNESKOning 2023-yildagi hisobotida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta’lim sifatini oshirish bilan birga pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qilishi ta’kidlangan [2].

AI texnologiyalarining ta’limdagi asosiy imkoniyatlari quyidagilardan iborat:

- ta’lim jarayonini individuallashtirish;
- avtomatlashtirilgan baholash tizimlari;
- interaktiv o‘quv materiallarini yaratish;
- virtual yordamchilar orqali maslahat berish;
- kreativ topshiriqlar ishlab chiqish;
- masofaviy ta’limni takomillashtirish.

Masalan, ChatGPT yordamida pedagoglar dars ishlanmalari, test savollari, keys-stadilar va ijodiy topshiriqlarni qisqa vaqt ichida tayyorlash imkoniga ega bo‘lmoqda. Canva AI esa vizual taqdimotlar va kreativ dizaynlarni yaratishda samarali vosita sifatida foydalanilmoqda.

Bo‘lajak pedagoglarda kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishda AI texnologiyalaridan foydalanish bir qator metodik imkoniyatlarni yaratadi.

Birinchidan, AI vositalari interaktiv ta’lim muhitini shakllantiradi. Talabalar ChatGPT yoki Gemini yordamida muammoli savollarga javob topish, turli pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va yangi g‘oyalarni ishlab chiqish imkoniga ega bo‘ladilar.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Ikkinchidan, generativ AI texnologiyalari kreativ kontent yaratishni osonlashtiradi. Masalan, bo‘lajak pedagoglar Canva AI yordamida infografika, taqdimot va didaktik materiallar tayyorlaydilar. Bu esa ularning dizayn tafakkuri va ijodiy yondashuvini rivojlantiradi.

Uchinchidan, AI texnologiyalari mustaqil ta’limni qo‘llab-quvvatlaydi. Talabalar sun’iy intellekt asosidagi platformalar orqali o‘z bilimlarini mustaqil ravishda boyitib boradilar.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, AI vositalaridan foydalangan talabalar orasida:

- kreativ fikrlash faolligi oshadi;
- muammoli vaziyatlarni tahlil qilish ko‘nikmalari rivojlanadi;
- innovatsion g‘oyalarni ishlab chiqish qobiliyati shakllanadi;
- darslarga motivatsiya kuchayadi [6].

Shuningdek, AI vositalari pedagogik refleksiyaning rivojlantirishida ham muhim ahamiyatga ega. Talabalar o‘z faoliyatini tahlil qilish, xatolar ustida ishlash va yangi strategiyalar ishlab chiqishda sun’iy intellektdan foydalanishlari mumkin.

Dunyoning rivojlangan davlatlari ta’lim tizimida AI texnologiyalaridan samarali foydalanish bo‘yicha katta tajribaga ega. Xususan, AQSh, Janubiy Koreya, Singapur va Finlandiya ta’lim muassasalarida AI asosidagi platformalar keng joriy etilgan. Masalan, Singapur universitetlarida bo‘lajak o‘qituvchilar ChatGPT yordamida interaktiv dars ishlanmalarini ishlab chiqmoqda. Finlandiyada esa AI asosidagi adaptiv ta’lim tizimlari talabalar kreativligini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. O‘zbekiston ta’lim tizimida ham raqamli pedagogika va AI texnologiyalarini joriy etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida ta’limni raqamlashtirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan [1].

Ammo AI texnologiyalaridan foydalanish bir qator ijobiy imkoniyatlar bilan birga ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Akademik halollik masalalari, AI natijalariga haddan tashqari bog‘lanib qolish, axborot xavfsizligi, raqamli savodxonlikning yetarli emasligi, texnik infratuzilma muammolari shular jumlasidan [7].

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Shu sababli bo‘lajak pedagoglarni AI texnologiyalaridan oqilona va etik me‘yorlar asosida foydalanishga o‘rgatish muhim hisoblanadi.

Kelajakda sun‘iy intellekt texnologiyalari adaptiv ta‘lim tizimlarini rivojlantirish, virtual pedagog yordamchilarini yaratish, individual o‘quv dasturlarini shakllantirish, kreativ pedagogik metodlarni takomillashtirish kabi yo‘nalishlarda yanada keng qo‘llanilishi kutilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, sun‘iy intellekt texnologiyalari bo‘lajak pedagoglarda kreativ kompetensiyalarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. AI asosidagi platformalar pedagogik faoliyatni innovatsion tashkil etish, kreativ fikrlashni rivojlantirish va ta‘lim samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Zamonaviy pedagog nafaqat fan bilimlariga, balki raqamli va kreativ kompetensiyalarga ham ega bo‘lishi zarur. Shu bois pedagog kadrlarni tayyorlash tizimida AI texnologiyalaridan samarali foydalanish metodikasini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. – Toshkent, 2020.
2. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. Paris: UNESCO Publishing, 2023.
3. Guilford J.P. The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill, 1967.
4. Torrance E.P. Creativity in Education. Minnesota: University of Minnesota Press, 1995.
5. Otamurodova, Sh. (2022). Diversifikatsiya sharoitida to‘g‘ri tashkil etilgan o‘quv jarayoni talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlash omili sifatida. Modern trends in innovative development of science and education in a global world, 1 (3), 396-398.
6. Muslimov N.A. Kasb ta‘limi o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. – Toshkent: Fan, 2017.
7. Siemens G. Artificial Intelligence and Learning Analytics in Education. Journal of Educational Technology, 2022.